

vogelstudie in groningen

overzicht samengesteld door Henk v.d. Brink.

In dit artikel wordt getracht een zo volledig mogelijk beeld te geven van alle activiteiten op het gebied van vogelstudie die in de provincie Groningen met en door amateur-ornithologen worden georganiseerd. Alle inventarisatieprojecten, tellingen, provinciale en regionale vogelwerkgroepjes zijn hier eens op een rijtje gezet. Het groepje mensen dat over al deze zaken geïnformeerd is, is naar mijn idee maar klein. Het doel van dit overzicht is ook anderen de mogelijkheid te bieden kennis te nemen van wat er allemaal in onze provincie gebeurt.

Activiteiten op het gebied van vogelbescherming zijn buiten beschouwing gelaten (misschien kan daar nog eens een apart overzicht van komen); hetzelfde geldt voor de activiteiten op vogelgebied van overheidsinstanties als Rijksuniversiteit, Staatsbosbeheer en Provinciale Planologische Dienst.

SOVON-projecten

SOVON staat voor Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland. Het is een vereniging die zich ten doel stelt om op landelijk niveau vogelonderzoek te organiseren en te stimuleren. Op dit moment organiseert SOVON drie grootschalige projecten: BMP, BSP en PTT-project. Alle drie zijn het 'monitoring'-projecten, d.w.z. dat ze tot doel hebben de ontwikkelingen in de vogelstand in de loop der jaren te volgen.

Broedvogel Monitoring Project (BMP)

Doel van het BMP is het bijhouden van veranderingen in de stand van de algemenere broedvogels. Daartoe worden homogene steekproefgebieden van 10 tot 200 ha. ieder jaar op broedvogels geïnventariseerd met de methode van de 'uitgebreide territoriumkartering'. Het project is in 1984 van start gegaan. In 1984 en 1985 zijn in Nederland meer dan 200 proefvlakken onderzocht; in Groningen waren het er 10 (zie fig. I).

Landelijk coördinator: A. J. van Dijk, SOVON, Kemperbergerweg 67, 6816 RM Arnhem, tel. 085-452991.

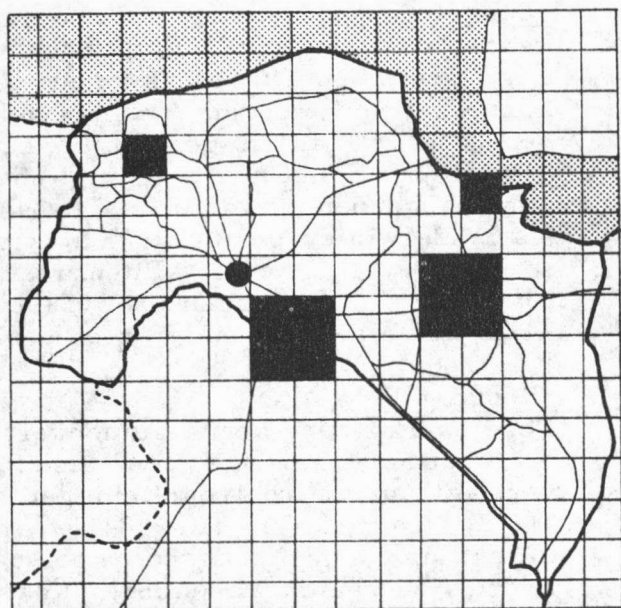

fig.1. Ligging BMP-proefvlakken 1984/5

Punt Transekt Tellingen (PTT)

Met het PTT worden de aantalsontwikkelingen van vogels buiten de broedtijd gevolgd. De teller kiest een bepaalde route met 20 vaste telpunten. Op elk punt worden 5 minuten lang alle vogels geteld. De telling in december staat centraal; daarnaast wordt de waarnemer gevraagd de route in augustus, november en februari te tellen. In Groningen werden in 84/85 23 routes geteld. Bij Delfzijl is een route vakant (zie fig. 2).

Distriktscoördinator: Alco van Klinken, antwoordnummer 569, 9700 WB Groningen, tel. 050-123975.

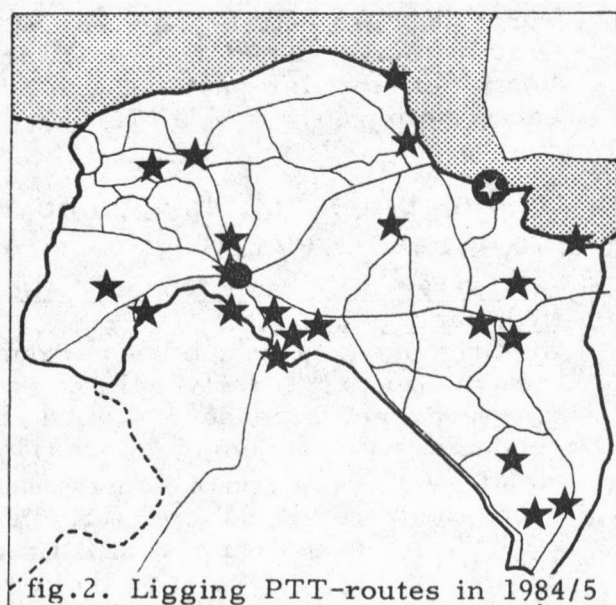

fig.2. Ligging PTT-routes in 1984/5

★ vakante route

Bijzondere Soorten Project (BSP)

Het BSP dient om de aantalsontwikkelingen bij de schaarsere soorten in het oog te houden. Voorlopig is het beperkt tot broedvogels. De waarnemer wordt gevraagd een aantal bijzondere broedvogels te inventariseren in een of meer (zelfgekozen) kwartblokken (2,5 bij 2,5 km). Het project is in 1985 van start gegaan; in Groningen werden 7 blokken geïnventariseerd (zie fig. 3). Het is de bedoeling dit aantal aanzienlijk uit te breiden.

Distriktscoördinator: Alco van Klinken, adres zie PTT (boven).

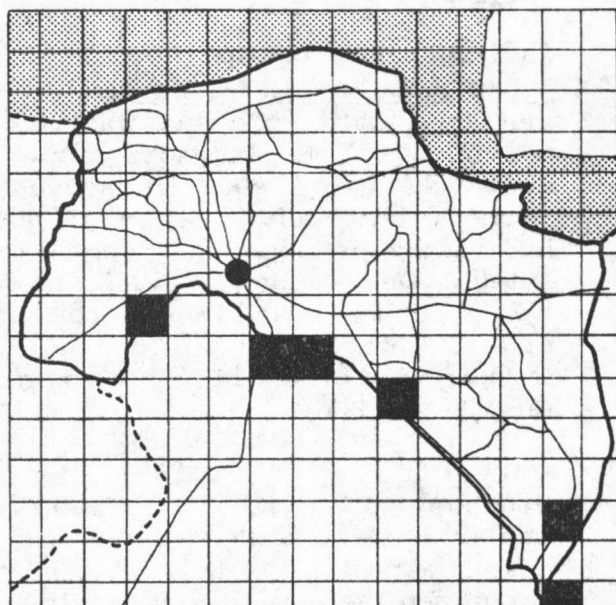

fig.3. BSP-blokken in 1985

Naast deze grote projecten worden door landelijke werkgroepen onder de vlag van SOVON drie projecten uitgevoerd. De Landelijke Werkgroep Roofvogeltellen (LWRT) en de Werkgroep Nestkastonderzoek (WN) zijn -voor zover de samensteller bekend- momenteel in Groningen niet actief. Voor activiteiten op deze twee terreinen zie onder Avifauna (onder). Blijft over de

- Landelijke Werkgroep Vogeltrek- tellen (LWVT)

Deze werkgroep wil een kwantitatief beeld geven van vogeltrek over Nederland in ruimte en tijd. Daartoe is een landelijk netwerk van telposten opgezet. Er wordt o.a. in voor- en najaar iedere 14 dagen simultaan geteld. In Groningen zijn 5 telposten:

Noorderzanddijk Haren - Henk v.d. Brink, Poortersplein 12, 9711 XN Groningen, tel. 050-137307.

Wijk Nummer Een Muntendam - Bert Oving, Groningerlaan 86, 9642 EK Veendam, tel. 05987-19827.

Marterlaan Winschoten - Berend Voslamber, Marterlaan 8, 9675 PJ Winschoten, tel. 05970-14448.

Winschoterzijk - Idem.

Vloelvelden Ter Apel - Nico de Vries Dennenweg 3, 9551 VJ Sellingeren, tel. 05992-2770.

Avifauna werkgroepen

- Landschapstypenproject (LTP)

Een kwantitatief project, waarvoor de provincie in 16 landschapstypen is opgedeeld. In elk landschapstype worden, in proefvlakken van 500-700 ha., 35 -meest algemene- vogelsoorten geteld. De tellingen vinden maandelijks, minimaal gedurende een jaar, plaats. Coördinator: Jur Furda, Gramasmastraat 44B, 9714 HT Groningen, tel. 050-732403.

- Gierzwaluwen

Bedoeling is het tellen van gierzwaluwen en het vaststellen van invlieg- en nestelplaatsen. In 1984 is de stad Groningen geteld, in 1985 zijn daar diverse plaatsen in de provincie bijgekomen. Voor 86 is het de bedoeling het project uit te breiden tot de meerderheid van de woonkernen in de provincie. Een verslag van '84 is onder tellers en geïnteresseerden verspreid. Kontaktpersonen: Jan Doevedans, Coendersweg 61A, Groningen, tel. 050-263792.

Jan Sikkens, Rivierenhof 34, 9725 HB Groningen, tel. 050-250051.

Andries Berghuis, Noordwijkerweg 23, Noordhorn, tel. 05940-4725.

-Hoornse plas

In 1985 werden in een gebied rond het Hoornse Meer weidevogels geïnventariseerd. Daarnaast wordt aan nestbescherming gedaan i.s.m. boeren en provinciale weidevogelwerkgroep. Kontaktpersoon: Jans Sikkens, Rivierenhof 34, 9725 HB Groningen, tel. 050-250051.

-Zwanen

De zwanenwerkgroep houdt zich bezig met kleine en knobbelzwanen. Van kleine zwanen worden jaarlijks tellingen verricht en ringen afgelezen in Lauwersmeer en Onnerpolder. Knobbelzwanen worden zowel in de broedtijd als in de winter geringd. Kontaktpersoon: Jan Beekman, Pluimersstraat 33a, 9711 SV Groningen, tel. 050-127182; Klaas van Dijk, zie onder roofvogels.

-Roofvogels

Deze werkgroep komt binnenkort in de Grauwe Gors met een afsluitend verslag van de roofvogeltellingen van 81/82, jan. 83 en jan. 84 en gaat daarna op in de Werkgroep Roofvogels Noord Nederland (zie onder). Kontaktpersoon: Klaas van Dijk, van Heemskerckstraat I G 17, 9726 GB Groningen, tel. 050-134689.

-Oeverzwaluwen

In 1985 werd de oeverzwaluw in de provincie geïnventariseerd (zie elders in dit nummer). In 1986 zal dit opnieuw gebeuren. Kontaktpersoon: Jan Glas, Kappersshuttenweg 11, 9627 TD Hellingum, tel. 05983-1846.

-Steenuil

Het is de bedoeling in 1986 de steenuil in Groningen te inventariseren (zie oproep in dit nummer). Kontaktpersoon: Jan Glas, adres zie boven.

-Nestkasten, holenbroeders

Van de activiteiten op dit terrein wordt jaarlijks verslag gedaan in De Grauwe Gors, zie o.a. jrg.13 nr.1. Voor verdere informatie: Jan Glas, adres zie boven.

Overige projecten/tellingen op provinciaal niveau

- Werkgroep Roofvogels Noord Nederland (WRNN).

In Groningen, Friesland en Drenthe worden broedende roofvogels geïnventariseerd, het broedsucces wordt bijgehouden en de jongen worden geringd. Verder is een meldingssysteem voor dode roofvogels opgezet. In de werkgroep werken samen: SBB Groningen, Friesland en Drenthe, Natuurmonumenten, Drents en Groninger Land-

schap, Fryske Gea, PPD Drenthe, Rijksuniversiteit Gr., Controleurs vogelwet, Rijkspolitie en individuele vogelaars. Kontaktpersoon is Hans Esselink, Spoorlaan 5, Haren, tel. 050-349884.

-Provinciale weidevogelwerkgroep

Coördineert activiteiten m.b.t. weidevogels in de provincie. Samenwerkingsverband van Avifauna Groningen, IVN, Vogelbescherming, Milieufederatie en boeren. Het adres is dat van de Stichting Landschapsonderhoud, Ossenmarkt 6a, Groningen, tel. 050-126705.

-Wadvogelwerkgroep Groningen

De wadvogeltelling is een internationale census, in Nederland gecoördineerd door P. Zegers. Er zijn drie tellingen in het winterhalfjaar, dit seizoen in eind augustus, half januari en half mei. Er zijn landelijke verslagen in de maak over de periode '73 t/m '79. Voor Groningen zal een verslag verschijnen van de periode '75 t/m '85. De Groningse waddenkust is in 8 telgebieden verdeeld met elk een eigen deelcoördinator. Het geheel wordt gecoördineerd door: W. Weyman, Crocuslaan 34, 9951 GT Winsum, tel. 05951-1979.

-Dollardtellingen

De langst bestaande tellingen in de provincie. Al vanaf 1966 wordt maandelijks geteld. De telling sluit op de betreffende momenten zo mogelijk aan bij de internationale wadvogeltelling, terwijl ook overleg met de Duitse Dollardtellers plaatsvindt. Kontaktpersoon: Eduard Koopman, Hermanstraat 39 Groningen, tel. 050-718596.

-Watervogeltellingen

Een eveneens internationale telling van ganzen, zwanen en watervogels. Per seizoen zijn er minimaal 4 simultaantellingen (2 voor ganzen, 2 voor 'waterwild'). Dit seizoen waren/zijn de data: 2/3 nov., 23/24 nov., 14/15 dec., 11/12 jan., 15/16 maart. Er zijn zo'n 20 telgebieden in Groningen met verschillende kontaktpersonen. Coördinator voor de provincie is Henk Hut, (SBB TB), Engelse Kamp 6, 9722 AX Groningen, tel. 050-232332.

-Kerkuilentelling

Elk jaar worden in de provincie de broedgevallen van de kerkuil geïnventariseerd. M.i.v. 1986 wordt dit gecoördineerd door Henk Hut, adres zie boven onder watervogels.

-Blauwe kiekendieven-telling

Een landelijk projekt, waarbij de slaapplaatsen van blauwe kiekendieven opgespoord en de vogels geteld worden. Kontaktpersoon voor Groningen: Kees van Scharenburg, Marjoleinstraat 57, 9731 DC Groningen, tel. 050-419128.

regionale werkgroepen

-Wergroep voor Veldbiologie Zuidelijk Westerkwartier.

Aktiviteiten: deelname aan PTT, BSP en LTP en eigen tellingen. De werkgroep heeft tot nog toe 3 verslagen uitgegeven: over de stormmeeuw in het ZWK, een weidevogelinventarisatieverslag van de polder De Kale Weg en een verslag van een onderzoek naar de relatie tussen houtsingels en broedvogels. Kontaktpersoon: B. Henstra, Troelstraweg 9, 9801 KR Zuidhorn, tel. 05940-5186.

-Natuur- en Milieuvereniging Muntendam

Doel is het beschermen van natuur en milieubelangen in en om Muntendam. Men strijdt o.a. voor het behoud van een oude veendijk en van een ornithologisch belangrijk baggerdepot. Deelname aan diverse inventarisaties, o.a. gierzwaluwen en watervogels. Eigen (broed)vogelinventarisaties; eigen waarnemingenarchief. Kontaktpersoon: Joke Huizenga, Kerkstraat 37, Muntendam, tel. 05987-25082.

-Vogelwerkgroep Winschoten

Deelname aan alle SOVON-projekten behalve BSP, verder aan watervogeltellingen en blauwe kiekendieventellingen. Eigen projekten: broedvogelinventarisatie Oldambt; maandelijkse telling van twee vaste routes (soort lijntransekt); slaapplaatstellingen, in 1985 vnl. van meeuwen en steltlopers bij de Dollard; diverse inventarisaties van doortrekkers en wintergasten; eigen waarnemingenarchief. Kontakt-

persoon: Berend Voslamber, Marterlaan 8, 9675 PJ Winschoten, tel. 05970-14448.

-Jeugdvogelwerkgroep Zuidlaren

Aktiviteiten op gronings grondgebied: broedvogelinventarisatie van Zuidlaardermeer met oeverlanden; gruttoslaapplaatstelling in de Oeverpolder (6 tellingen); steltloper telling in Oost- en Oeverpolder (westzijde Zl. meer), eenmaal per 10 dagen het hele jaar door; simultane watervogeltelling van het Zuidlaardermeer eens per 14 dagen - bij deze activiteiten is hulp van Avifauna-leden welkom! De groep geeft een eigen blad uit, 'In de vogelkijker'. Kontaktpersoon is Henk Nijmijer, Havixhorst 41, Zuidlaren, tel. 05905-4530.

- Stichting vogels in de vrije natuur

Werkgebied: de Veenkoloniën, kontaktpersoon: G. Westerhof, Burg. van Werinigstraat 42, 9665 GT Oude Pekela, tel. 05978-18076.

-IVN-afdeling 'Natuur en Landschap Veenkoloniën en Westerwolde'

Deelname aan PTT, LTP, trektellingen; nestkastactiviteiten; eigen broedvogelonderzoek, in 1985 van de Veenhuizerstukken (vloeivelden). Kontaktpersoon: M.B. Cuperus, Gentiaanstraat 32, 9502 AG Stadskanaal, tel. 05990-18758.

-Overige IVN-afdelingen, de lijst is mogelijk iets verouderd:

Bellingwedde, secr. Mw. M.M. Schouten-van Eijk, Groene Kruislaan 7, 9695 BB Belingwolde, tel. 05973-1518. Groningen, Gerard van de Veen, Gebr. Bakkerstraat 52B, Groningen, tel. 050-125662.

Grootegast, J. Boerema, De Bonten 3, 9862 TE Sebaldeburen, 05946-3002.

Leek/Nietap, Jan Venema, Hoofdstraat 157A, Lettelbert, 05945-14680.

Reiderland, J. de Haas, Finsterwolderhamrik 13, 9864 TC Finsterwolde, tel. 05971-4377.

West-Oldambt, C. Bouwer, Stationstraat 34, 9679 ED Scheemda, tel. 05979-1538.

-KNNV-afdeling Delfzijl

De vogelwerkgroep van de afdeling neemt deel aan wadvogel -en watervogeltellingen, zwanenwerkgroep; verdere activiteiten op gebied van weidevogelbescherming en -inventarisatie, het laatste in gebieden bij het Schildmeer. Kontaktpersoon: Jan Glas, Kappershuttenweg 11, 9627 TD Hellum, tel. 05983-18446.

-overige KNNV-afdelingen

Veendam, secr. P. Wever, Torenstraat 242, 9643 CZ Wildervank, 05987-16542.

Groningen, secr. Wieringa, Prinsesseweg 45 Groningen, 050-132564.

Er worden o.a. excursies en lezingen georganiseerd.

-NJN- Afdelingen

Groningen: Daan Planting, Zevenhuizerweg 18, 9761 AE Eelde, 05907-1836.

Veendam: Raymond de Heer, Galjootstraat 51, 9642 NN Veendam, 05987-20859.

Stadskanaal: Johan Bos, Spoorsingel 27, 9581 HL Musselkanaal, 05990-19760.

-NJN/ACJN-afdeling 'peirolee' (Peize/Roden/Leek)

Deelname aan meeuwenslaapplaatstellingen bij het Leekstermeer en aan ganzentellingen. Over dat laatste is een verslag verschenen van Peter Venema en Jeroen Niezen: 'Ganzen in het Leekstermeergebied. Overwintering en trek'. Kontaktpersoon: Sophie Leferink, Eikenlaan 35, 9321 GB Peize, tel. 05908-32801.

-ACJN Groningen????